

การศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ
Studying the professional competencies of students
according to needs of the workplace

ศิริพงศ์ ฟองสันเทียะ¹, สยาม แกมขุนทด², ชัยวิชิต เขียรชนะ³ และ เมธา อึ้งทอง⁴
Siripong Fongsantie¹, Sayam Kamkhuntod², Chaiwichit Chianchana³
and Metha Oungthong⁴

สาขาวิชาบริหารอาชีพและเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ¹
ภาควิชาครุศาสตร์โยธา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ²
ภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ³
ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ⁴
Department of Technical Education Management, Faculty of Technical Education,
King Mongkut's University North Bangkok, Thailand¹
Department of Teacher Training in Civil Engineering, Faculty of Technical Education,
King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Thailand²
Department of Technical Education Management, Faculty of Technical Education,
King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Thailand³
Department of Teacher Training in Mechanical Engineering, Faculty of Technical Education,
King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Thailand⁴
Corresponding Author, Email: siripong1491.2@gmail.com¹

Received: 2025-03-10; Revised: 2025-10-29; Accepted: 2025-10-30

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ และ 2) ศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ใช้แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพ และมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม กลุ่มอาชีพพลังงานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาไฟฟ้าเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย คือ สถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออก โดยสถานประกอบการนั้นต้องมีรายชื่ออยู่ในฐานข้อมูลการทำความร่วมมือกับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และรับนักเรียนนักศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพหรือการฝึกอาชีพ แหล่งข้อมูลที่ค้นคว้า ได้แก่ กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายบุคคล หรือตัวแทนสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออก จำนวน 5 แห่ง ๆ ละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกเอกสาร และแบบสอบถามการศึกษาเอกสารทางวิชาการใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียน ตามความต้องการของสถานประกอบการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัย มีดังนี้

1. การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาศึกษาจากเอกสาร ตำรา และแหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์ จำนวน 5 เรื่อง พบว่า สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนที่จำเป็นต่อผู้เรียนในสายอาชีวศึกษา มี 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ด้านสมรรถนะแกนกลาง ด้านสมรรถนะวิชาชีพ (วิชาชีพพื้นฐาน) และด้านสมรรถนะทางวิชาชีพ (วิชาชีพเฉพาะ)

2. สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนที่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยคัดเลือกสมรรถนะที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละด้าน จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 4 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ความมีวินัย 2) หลักการดำรงตนการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและการดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ 3) หลักการด้านความปลอดภัยและข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการงานอาชีพ และ 4) ทักษะการออกแบบ ติดตั้งระบบไฟฟ้าและระบบไฟฟ้าสื่อสารทั้งภายใน และภายนอกอาคาร

คำสำคัญ: สมรรถนะทางวิชาชีพ, ความต้องการของสถานประกอบการ

Abstract

This article aims to 1) study documents on learners' professional competence according to the needs of the workplace and 2) study learners' professional competence according to the needs of the workplace. This is a mixed method research between qualitative research (Qualitative Method) and quantitative research (Quantitative Method). Using the concept of professional competence and vocational education standards, industrial subjects, electrical and electronics career groups, and electrical subjects as a research framework. The research area is workplaces located in the Eastern region. The workplace must be listed in the database of cooperation with educational institutions under the Office of the Vocational Education Commission and accept students from Educational Institutions under the Office of the Vocational Education Commission for professional competence or Vocational training. The researched sources include laws and policies related to education, concepts on professional competence, concepts on vocational education management, and research related to learners' professional competence. The informants were HR managers or representatives of five establishments in the Eastern region, 3 people each, totaling 15 people, by purposive sampling. The research instruments were a document record form and a questionnaire. The study of academic documents used content analysis and a study of learners' professional competence according to the needs of the establishments. Data were analyzed by finding the mean ( ) and standard deviation (S.D.). The research results were as follows :

1. Study of documents on learners' professional competence according to the needs of the establishment. The researcher conducted a study from documents, textbooks, and information sources from websites, totaling 5 stories. It was found that the professional competence of learners that is necessary for learners in vocational education has 4 aspects: morality, ethics, desirable characteristics, and characteristics according to good social norms,

core competence, professional competence (basic profession), and professional competence (specific profession).

2. The professional competence of the learners met the needs of the workplace by selecting the competence with the highest average score in each area, a total of 4 areas, consisting of 4 competencies: 1) discipline, 2) principles of conduct, adapting to living with others in society and living in modern society, 3) principles of safety and legal requirements related to occupation, and 4) skills in designing, installing electrical systems and electrical communication systems both inside and outside the building.

Keywords: Professional Competencies, Needs of the Workplace

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาเยาวชน และบุคลากรในชุมชน ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของสังคม เปิดโอกาสให้องค์กร หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งผลให้โครงสร้างการจัดองค์การของสถานศึกษาเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่มีสายบังคับบัญชา (Hierarchy Organization) ไปสู่การจัดองค์การแบบเครือข่าย (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2554) คณะรัฐมนตรีได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งเป็นแผนที่ภาคีทุกภาคส่วนในสังคมไทยทุกระดับได้มีส่วนร่วมดำเนินการเพื่อใช้เป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยมีความเชื่อมโยงของจุดหมายกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์ชาติจุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคตมุ่งตอบสนองเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) แนวโน้มการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศได้รับการส่งเสริมและมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก จึงส่งผลให้แรงงานในระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องตามที่ระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมนั้น ๆ ต้องการ ดังนั้นการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาจะต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานอาชีพและหรือมาตรฐานสากล มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ทักษะทางภาษาและการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาในระบบอาชีวศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชน และตลาดแรงงาน โดยต้องผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้กำหนดให้ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีทักษะ ความรู้และความสามารถที่เข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตร การจัดฝึกอาชีพและฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ สนับสนุนครุภัณฑ์การเรียนการสอนและ

การเตรียมความพร้อมในด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษาต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนต้องมุ่งเน้น การเรียนรู้สู่การปฏิบัติ มีการจัดทำเป็นแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและนำไปสู่การปฏิบัติ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562) และจากการระดม ความเห็นเกี่ยวกับวิกฤตคุณภาพการศึกษาของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า คุณภาพผู้เรียนและ ผู้สำเร็จการอาชีวศึกษามีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ รวมทั้งขาดทักษะความรู้พื้นฐาน ที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะการสื่อสารความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้เรียนไม่นิยมเรียนอาชีวศึกษาโดยเฉพาะผู้เรียนที่มีความสามารถสูง ทำให้ขาดแคลนกำลังคนระดับกลาง (ปวช.-ปวส.) ที่มีคุณภาพค่อนข้างมาก การจัดอาชีวศึกษาไม่เน้นการฝึก ปฏิบัติและสมรรถนะทางวิชาชีพและความเชื่อมโยงกับสถานประกอบการมากเท่าที่ควร ทำให้ผู้สำเร็จ การศึกษามีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งทางออกของปัญหาดังกล่าว คือ จะต้องให้ สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการร่วมผลิตกำลังคนด้านการอาชีวศึกษาให้ได้คุณภาพตามความต้องการ สถานประกอบการ (สิทธิศักดิ์ เพิ่มพูน, 2563) สอดคล้องกับณัฐสิริ รักษ์เกียรติวงศ์ (2559) ได้สรุปว่าปัญหา ของระบบอาชีวศึกษาไทยไม่ใช่ปัญหาเชิงปริมาณ แต่เป็นปัญหาเชิงคุณภาพ ซึ่งหมายถึง การที่ระบบ อาชีวศึกษาผลิตทักษะที่นายจ้างไม่ต้องการ หรือการที่ระบบอาชีวศึกษาผลิตทักษะตรงกับที่นายจ้างต้องการ แต่ผู้จบการศึกษาไม่มีทักษะเพียงพอ และปัญหาของระบบการศึกษาไทย คือ การผลิตบุคลากรที่ไม่ตรง หรือไม่ เพียงพอกับความต้องการของตลาด เกิดขึ้นจากค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับการเข้าศึกษาในสายสามัญมากกว่า สายอาชีวะ ประกอบกับภาพลักษณ์ในเชิงลบที่มีต่อผู้เรียนในสายอาชีวะ ทำให้ความต้องการศึกษาในสาย อาชีวะลดลง (พูนพงษ์ นัยนาภากรณ์, 2567)

ในการจัดการศึกษานั้น ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะวิชาชีพ เนื่องจาก สมรรถนะวิชาชีพ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ต้องการ ของตลาดแรงงาน การมีสมรรถนะวิชาชีพที่เหมาะสมช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของ เทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมการทำงานได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ สมรรถนะวิชาชีพยังเป็นตัวชี้วัด ความสามารถในการแข่งขันของแรงงานในระดับประเทศและระดับสากล ผู้ที่มีสมรรถนะที่ดีสามารถสร้าง คุณค่าให้กับองค์กรและมีโอกาสก้าวหน้าในสายอาชีพมากขึ้น สอดคล้องกับสิริวดี ชูเชิด (2565) ได้สรุปว่า การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรจะส่งผลดีต่อการปฏิบัติงาน และช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการ วางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ และการดำเนินงานภายในองค์กร ซึ่งจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงได้ตระหนัก ถึงความสำคัญของการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถที่สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน จึงมีความต้องการที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียน ตามความ ต้องการของสถานประกอบการ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษานำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนหรือ ผู้สำเร็จการศึกษา ได้มีความรู้ ทักษะ ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ เพื่อการผลิตและพัฒนา กำลังคนอาชีวศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นการยกระดับคุณภาพของการจัดการเรียน การสอนอาชีวศึกษาที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพ

สิทธิพงศ์ นกแอนหมาน (2559) สรุปสมรรถนะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. สมรรถนะหลัก เป็นสมรรถนะที่บุคลากรในองค์กรนั้นมียุ่ทุกคน เป็นความรู้ ทักษะ ความสามารถ เฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งจะเป็นความสามารถที่แท้จริงของแต่ละบุคคล
2. สมรรถนะเฉพาะงาน/หน้าที่การทำงาน เป็นสมรรถนะที่บุคคลจะต้องมีตามบทบาทหน้าที่การทำงานในแต่ละตำแหน่ง เพื่อที่จะปฏิบัติงานให้ออกมามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่องค์กรได้ตั้งเป้าหมายไว้

สิทธิศักดิ์ เพิ่มพูน (2563) ได้แบ่งสมรรถนะเป็น 2 ประเภทหลัก คือ สมรรถนะหลัก ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พนักงานทุกคนในองค์กรจำเป็นต้องมี ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ บรรลุเป้าหมายขององค์การ อาทิ ความรอบรู้เกี่ยวกับองค์การ ความซื่อสัตย์ ความใฝ่รู้ และความรับผิดชอบเป็นต้น อีกประเภทหนึ่งคือ สมรรถนะตามสายงาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พนักงานที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ควรมีเพื่อให้งานสำเร็จ และได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ (2550) แบ่งสมรรถนะออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) เป็นสมรรถนะที่สะท้อนค่านิยมหลักที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของพนักงานทุกคนในองค์กร เป็นสมรรถนะร่วมที่องค์การคาดหวังให้พนักงานทุกคนทุกตำแหน่งต้องมี เช่น การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น
2. สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ (Managerial Competency) หมายถึง กลุ่มสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับทักษะด้านการจัดการ โดยองค์การคาดหวังให้พนักงานในตำแหน่งหัวหน้างาน หรือผู้ที่ต้องบังคับบัญชาลูกน้องต้องมีทักษะดังกล่าว เช่น การตัดสินใจ การวางแผน เป็นต้น
3. สมรรถนะในหน้าที่ (Functional Competency) เป็นกลุ่มสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับความรู้ และทักษะ ของกลุ่มงาน หรือฝ่ายงานหนึ่ง ๆ (Job Family) ซึ่งสมรรถนะ ในกลุ่มนี้จะเป็นสมรรถนะร่วมของพนักงานทุกคนที่ทำงานในกลุ่มงาน หรือตำแหน่งงานนั้น ๆ ในหนึ่งกลุ่มงานหรือฝ่ายงานหนึ่ง ๆ จะต้องประกอบด้วยตำแหน่งงานต่าง ๆ เช่น การมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นสมรรถนะในหน้าที่ (Functional Competency) ของพนักงานทุกตำแหน่งในฝ่ายการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น
4. สมรรถนะด้านเทคนิค (Job or Technical Competency) หมายถึง สมรรถนะที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความรู้ และความสามารถที่จำเป็นต่อการทำงานของพนักงานในตำแหน่งหนึ่ง ๆ โดยพนักงานแต่ละคนจะมีสมรรถนะด้านเทคนิค (Job or Technical Competency) แตกต่างกันไปตามตำแหน่งงานของตน เช่น ทักษะการเจรจาต่อรอง เป็นสมรรถนะด้านเทคนิค (Job or Technical Competency) ของพนักงานขายหรือทักษะการสัมภาษณ์งานเป็นสมรรถนะด้านเทคนิค Job or Technical Competency) ของ HR ที่ทำงานด้านการสรรหาและการคัดเลือกพนักงาน เป็นต้น
5. สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Attributes) เป็นกลุ่มสมรรถนะที่เป็นคุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ในบุคคลแต่ละคน ซึ่งมีผลอย่างมากต่อทัศนคติในการทำงาน และเป็นความสำเร็จในงานของบุคคลนั้น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ความอดทนต่อแรงกดดัน เป็นต้น

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคล ที่แสดงถึงความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานที่ตรงตามเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่หน่วยงานกำหนด ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน

2. มาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม กลุ่มอาชีพพลังงานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาไฟฟ้า

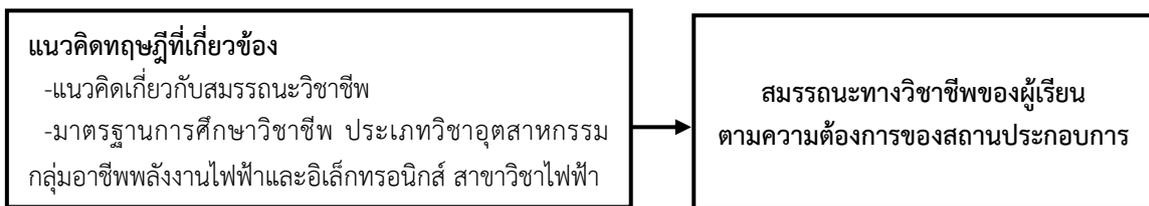
มาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ จัดเป็นสมรรถนะของผู้เรียนอาชีวศึกษา ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับคุณวุฒิการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาอุตสาหกรรม กลุ่มอาชีพพลังงาน ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาไฟฟ้า ประกอบด้วย

- 2.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และลักษณะบุคคล
- 2.2 ด้านสมรรถนะแกนกลาง
- 2.3 ด้านสมรรถนะวิชาชีพ
  - 2.3.1 สมรรถนะวิชาชีพพื้นฐาน
  - 2.3.2 สมรรถนะวิชาชีพเฉพาะ (งานไฟฟ้ากำลัง)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ เป็นสมรรถนะที่กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละสาขาวิชา ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องดำเนินการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะเป็นไปตามสมรรถนะที่กำหนดไว้ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ด้านสมรรถนะแกนกลาง ด้านสมรรถนะวิชาชีพ (วิชาชีพพื้นฐาน) และด้านสมรรถนะทางวิชาชีพ (วิชาชีพเฉพาะ)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพ และมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม กลุ่มอาชีพพลังงานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาไฟฟ้า มาเป็นกรอบในการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ แหล่งข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียน จำนวน 5 เล่ม

2. การศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียน ตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายบุคคล หรือตัวแทนสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในเขตภาคตะวันออก จำนวน 5 แห่ง ๆ ละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีคุณสมบัติดังนี้

2.1 เป็นสถานประกอบการที่มีรายชื่ออยู่ในฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 เป็นสถานประกอบการที่ทำความร่วมมือกับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.3 เป็นสถานประกอบการที่รับนักเรียนนักศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพหรือการฝึกอาชีพ

เครื่องมือในการวิจัย

1. การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบบันทึกเอกสาร (Documentary Record Form)

2. การศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียน ตามความต้องการของสถานประกอบการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire Form) สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร มาเป็นประเด็นในศึกษาความต้องการของสถานประกอบการ ประกอบด้วย 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ

ตอนที่ 2 สมรรถนะเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และลักษณะบุคคลของผู้เรียน ตามความต้องการของสถานประกอบการ จำนวน 37 ข้อ

ตอนที่ 3 สมรรถนะแกนกลางของผู้เรียน ตามความต้องการของสถานประกอบการ (สมรรถนะแกนกลาง) จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 4 สมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน ตามความต้องการของสถานประกอบการ (สมรรถนะวิชาชีพพื้นฐาน) จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 5 สมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน ตามความต้องการของสถานประกอบการ (สมรรถนะวิชาชีพเฉพาะ: งานไฟฟ้ากำลัง) จำนวน 24 ข้อ

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 – ตอนที่ 5 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบบลิเคอร์ท (Likert' Scale Type) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบบันทึกเอกสาร

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบบันทึกเอกสาร

1.2 สร้างแบบบันทึกเอกสาร โดยกำหนดประเด็นที่จะบันทึกและจัดทำตารางการวิเคราะห์ตามประเด็นที่กำหนด

1.3 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องของข้อความกับเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยนำแบบบันทึกเอกสารที่ผ่านการตรวจแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความนั้นตรงกับเนื้อหา

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นตรงกับเนื้อหา

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่ตรงกับเนื้อหา

1.4 นำผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบบันทึกเอกสารมาคำนวณหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) และพิจารณาเลือกข้อรายการที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

1.5 ปรับปรุงแบบบันทึกเอกสารตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และจัดพิมพ์

2. แบบสอบถาม

2.1 ศึกษาเอกสารหลักการสร้างแบบสอบถาม

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา และใช้มาตรฐานการศึกษาวิชาชีพตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม กลุ่มอาชีพพลังงาน ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาไฟฟ้า ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นประเด็นในการสร้างแบบสอบถาม

2.3 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นตรงกับเนื้อหา

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่ตรงกับเนื้อหา

2.4 นำผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามมาคำนวณ หาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) และพิจารณาเลือกข้อรายการที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และจัดพิมพ์แบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียน

2. การศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียน ตามความต้องการของสถานประกอบการ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้สถานประกอบการทั้ง 5 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม

2.2 ผู้วิจัยประสานสถานประกอบการ เพื่อนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการเข้าพบเพื่อเก็บข้อมูลตามแบบสอบถาม

2.3 ผู้วิจัยเข้าพบสถานประกอบการ เพื่อเก็บข้อมูลสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ

2.4 ตรวจสอบความถูกต้องของการตอบเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการจะทำการบันทึกรวบรวมโดยใช้แบบบันทึกเอกสาร ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปประเด็นแนวคิดเพื่อนำมาเป็นประเด็น ในการสร้างแบบสอบถาม

2. ข้อมูลการศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียน ตามความต้องการของสถานประกอบการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แปลความหมายโดยการกำหนดเกณฑ์การประเมินความคิดเห็น 5 ระดับของบุญชม ศรีสะอาด (2560)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาศึกษาจากเอกสาร ตำรา และแหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์ จำนวน 5 เรื่อง ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะวิชาชีพ แนวคิดการจัดการอาชีวศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย และนโยบายการพัฒนาอาชีวศึกษา หลักการ จุดมุ่งหมาย และหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2567 และมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรม กลุ่มอาชีพ พลังงานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาไฟฟ้า พบว่า สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนที่จำเป็นต่อผู้เรียนในสายอาชีวศึกษา มี 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ด้านสมรรถนะแกนกลาง ด้านสมรรถนะวิชาชีพ (วิชาชีพพื้นฐาน) และด้านสมรรถนะทางวิชาชีพ (วิชาชีพเฉพาะ) โดยสามารถนำเสนอผลการศึกษา ได้ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ

การศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ สามารถแสดงผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. การศึกษาสมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และลักษณะบุคคลของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ พบว่า สมรรถนะเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และลักษณะบุคคลของผู้เรียนที่สถานประกอบการต้องการ มากที่สุด คือ ความมีวินัย (4.33) รองลงมา ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต (4.13) ความกตัญญูต่อเวที การละเว้นสิ่งเสพติดและการพนัน การมีจิตสำนึกและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และสังคม ภูมิใจและรักชาติเอกลักษณ์ของชาติไทย ความรับผิดชอบ ความสามารถในการปรับตัว ความกระตือรือร้น และการพัฒนาความรู้และทักษะให้กับตนเองตามเทคโนโลยีไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลง (4.07) ตามลำดับ โดยสามารถนำเสนอผลการศึกษา ได้ตามภาพที่ 3

ภาพที่ 3 สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และลักษณะบุคคลของผู้เรียน ตามความต้องการของสถานประกอบการ

2. การศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ (ด้านสมรรถนะแกนกลาง) พบว่า สมรรถนะแกนกลางของผู้เรียนที่สถานประกอบการต้องการมากที่สุด คือ หลักการดำรงตน การปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและการดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ (4.00) รองลงมา ได้แก่ ทักษะการสื่อสารและการเรียนรู้โดยใช้ภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ (3.87) และหลักการใช้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการจัดการ (3.80) ตามลำดับ โดยสามารถนำเสนอผลการศึกษา ได้ตามภาพที่ 4

ด้านสมรรถนะแกนกลาง

ภาพที่ 4 สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ (สมรรถนะแกนกลาง)

3. การศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ (ด้านสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐาน) พบว่า สมรรถนะทางวิชาชีพพื้นฐานของผู้เรียน ที่สถานประกอบการต้องการมากที่สุด คือ หลักการด้านความปลอดภัยและข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการงานอาชีพ (3.93) รองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการปฏิบัติงานภายใต้ความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (3.87) หลักการบริหารงานคุณภาพ อนุรักษ์พลังงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อประยุกต์สู่อาชีพ และทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน (3.80) ตามลำดับ โดยสามารถนำเสนอผลการศึกษา ได้ตามภาพที่ 5

ภาพที่ 5 สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ (ด้านสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐาน)

4. การศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ (ด้านสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะ : งานไฟฟ้ากำลัง) พบว่า สมรรถนะทางวิชาชีพเฉพาะ : งานไฟฟ้ากำลังของผู้เรียน ที่สถานประกอบการต้องการมากที่สุด คือทักษะการออกแบบ ติดตั้งระบบไฟฟ้าและระบบไฟฟ้าสื่อสารทั้ง ภายใน และภายนอกอาคาร (4.47) รองลงมา ได้แก่ ทักษะการตรวจสอบ ซ่อมและบำรุงรักษาระบบไฟฟ้าทั้ง ภายในและภายนอกอาคาร (4.20) และตัดสินใจ วางแผนและแก้ไขปัญหาที่ไม่คุ้นเคยหรือซับซ้อนและเป็น นามธรรมในงานอาชีพไฟฟ้ากำลัง ที่ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมในบางกรณี (4.13) ตามลำดับ โดยสามารถ นำเสนอผลการศึกษา ได้ตามภาพที่ 6

ด้านสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะ : งานไฟฟ้ากำลัง

ภาพที่ 5 สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ (ด้านสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะ: งานไฟฟ้ากำลัง)

อภิปรายผล

จากการศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ด้านสมรรถนะแกนกลาง ด้านสมรรถนะวิชาชีพ (วิชาชีพพื้นฐาน) และด้านสมรรถนะทางวิชาชีพ (วิชาชีพเฉพาะ) สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนที่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม พบว่า สมรรถนะที่มีคะแนน เฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความมีวินัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความมีวินัย จะช่วยให้บุคลากรสามารถทำงานได้อย่าง มีประสิทธิภาพ เนื่องจากความมีวินัยจะช่วยให้เกิดความรับผิดชอบ ความตรงต่อเวลา มีความสามารถในการ ปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจในการทำงาน สอดคล้องกับ งานวิจัยของวิกานดา เกษตรเอี่ยม (2563) ได้ศึกษาคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์สำหรับผู้ประกอบการ

ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับคุณลักษณะเกี่ยวกับการมีวินัยหรือการเคารพกฎระเบียบอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งนภา เฟ่งรุ่งเรืองวงศ์ (2562) ได้ศึกษาคุณลักษณะของแรงงานไทย 4.0 ตามทัศนะของผู้ประกอบการในจังหวัดนครปฐม พบว่าคุณลักษณะของแรงงานไทย 4.0 ตามทัศนะของผู้ประกอบการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้ด้านคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของแรงงานไทย 4.0 ได้แก่ ด้านความมีวินัยในตนเองและความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และบุคลิกภาพ และด้านการอุทิศตนเพื่อส่วนรวมและความยุติธรรม

2. สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนที่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ด้านสมรรถนะแกนกลาง พบว่า สมรรถนะที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หลักการดำรงตนการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และการดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำรงตน การปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคม และการดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่จะช่วยส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ช่วยให้สามารถสื่อสาร ประสานงาน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานได้อย่างราบรื่น สามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงได้ดี ช่วยให้เกิดความสามัคคีและลดความขัดแย้งในองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัฐวัฒน์ ลิ้มสุรพงษ์ และสุภาวิตา อินทรพาณิชย์ (2565) ได้ศึกษาความสามารถในการปรับตัวของพนักงาน ที่ส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถของพนักงาน ประสิทธิภาพของงาน ประสิทธิภาพของงาน และความจงรักภักดีต่อองค์กร กรณีศึกษา บริษัท ดอยคำผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด พบว่า ความสามารถในการปรับตัวของพนักงานส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถของพนักงาน ประสิทธิภาพของงาน และความจงรักภักดีต่อองค์กร ดังนั้น การมีทักษะในการปรับตัวและการทำงานร่วมกับผู้อื่นจึงเป็นสิ่งที่สถานประกอบการต้องการ เพื่อให้พนักงานสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพกานต์ ต้นติกรพรรณ (2559) ได้ศึกษาคุณสมบัติของแรงงานที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาอาชีวะเอกชนเพื่อตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมเขตพื้นที่ภาคใต้ ประเทศไทย พบว่า สถานประกอบการมีความต้องการผู้สำเร็จการศึกษาวิชาชีพ จำนวนมาก ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) รองลงมาคือผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และต้องการผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความรับผิดชอบสูงมีการปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี รักความก้าวหน้าทำงานหนัก ทุ่มเท ออดทน ขยัน มีความสม่ำเสมอในการหมั่นหาความรู้ และมีความเข้าใจในงาน

3. สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนที่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ด้านสมรรถนะวิชาชีพ (วิชาชีพพื้นฐาน) พบว่า สมรรถนะที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หลักการด้านความปลอดภัยและข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการงานอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักการด้านความปลอดภัยและข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการงานอาชีพ จะช่วยลดอุบัติเหตุและเพิ่มความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน โดยเฉพาะในสายงานที่เกี่ยวข้องกับไฟฟ้าและงานช่าง การปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญมาก พนักงานที่รู้ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยและกฎหมายแรงงานจะช่วยให้องค์กรปฏิบัติตามกฎระเบียบของรัฐ ลดความเสี่ยงจากการถูกฟ้องร้องหรือโดนค่าปรับ และเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของสดิษา สีวโรสง (2564) ได้ศึกษาการบริหารจัดการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน : กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมชลบุรี (บ่อวิน) พบว่า การจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่ดีในสถานประกอบการช่วยลดอุบัติเหตุ ทำให้พนักงานมีความปลอดภัยและสุขภาพที่ดี ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลผลิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤพล ชูทรัพย์ (2564) ได้ศึกษาสมรรถนะแรงงานไทยที่พึงประสงค์ของผู้บริหารชาวญี่ปุ่นในกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ระยอง พบว่า 1) ระดับสมรรถนะแรงงานที่พึงประสงค์ของผู้บริหารชาวญี่ปุ่นในกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ไทยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) สมรรถนะแรงงานไทยที่พึงประสงค์ของผู้บริหารชาวญี่ปุ่นในกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ อันดับแรกคือ ด้านความซื่อสัตย์และมีทัศนคติที่ดีต่อหน้าที่และองค์กร รองลงมา คือ

ด้านคุณภาพของชิ้นงานและผลิตภัณฑ์ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านประสิทธิภาพและผลสำเร็จในการทำงาน ด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน และอันดับสุดท้ายด้านการสื่อสารและการนำเสนอ

4. สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนที่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ด้านสมรรถนะวิชาชีพ (วิชาชีพเฉพาะ) พบว่า สมรรถนะที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ทักษะการออกแบบ ติดตั้งระบบไฟฟ้า และระบบไฟฟ้าสื่อสารทั้งภายใน และภายนอกอาคาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทักษะการออกแบบ ติดตั้งระบบไฟฟ้าและระบบไฟฟ้าสื่อสารทั้งภายใน และภายนอกอาคาร เป็นทักษะที่จำเป็นมากและถือว่าเป็นหัวใจสำคัญสำหรับผู้ศึกษาในสาขาวิชาไฟฟ้า จะต้องมีความรู้และมีสมรรถนะตามสาขาวิชาที่ตนเองศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรวาศี เชาวรากุล (2558) ได้ศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกงาน ระดับอาชีวศึกษา ตามความต้องการของสถานประกอบการ พบว่า สถานประกอบการขนาดใหญ่และขนาดกลางมีความต้องการสมรรถนะหลักหรือสมรรถนะพื้นฐาน ซึ่งแบ่งออกเป็น สมรรถนะด้านความรู้ ทักษะพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน กับสมรรถนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่จำเป็นในวิชาชีพในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และต่างมีความต้องการสมรรถนะตามสายงานหรือทักษะวิชาชีพ สาขางานไฟฟ้ากำลัง และสาขางานอิเล็กทรอนิกส์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล (2560) ได้ศึกษาความคาดหวังทักษะที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการในเขตพื้นที่ภาคใต้ พบว่า ผู้ประกอบการมีความคาดหวังต่อทักษะของพนักงานอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทักษะที่ผู้ประกอบการคาดหวังมากที่สุด ได้แก่ ทักษะด้านจริยธรรมในการทำงาน และทักษะด้านความรู้ในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของทุกสถานประกอบการ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ด้านสมรรถนะแกนกลาง ด้านสมรรถนะวิชาชีพ (วิชาชีพพื้นฐาน) และด้านสมรรถนะทางวิชาชีพ (วิชาชีพเฉพาะ) สามารถนำเสนอผลการศึกษา ได้ตามภาพที่ 7

ภาพที่ 7 สมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ

จากภาพที่ 7 ผลการศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนตามความต้องการของสถานประกอบการ พบว่า สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้เรียนที่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกสมรรถนะที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละด้าน จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 4 สมรรถนะ ได้แก่ 1) ความมี

วินัย 2) หลักการดำรงตนการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและการดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ 3) หลักการด้านความปลอดภัยและข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการงานอาชีพ และ 4) ทักษะการออกแบบ ติดตั้งระบบไฟฟ้าและระบบไฟฟ้าสื่อสารทั้งภายใน และภายนอกอาคาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

สถานศึกษานำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. ปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน โดยนำสมรรถนะทั้ง 4 ด้านที่สถานประกอบการต้องการไปบูรณาการในหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง เช่น กิจกรรมเสริมสร้างวินัย การจำลองสถานการณ์ทำงานเป็นทีม และการฝึกอบรมด้านความปลอดภัยในงานอาชีพ

2. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ซึ่งอาจทำได้โดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภาคอุตสาหกรรม หรือจากสถานประกอบการที่ทำความร่วมมือกันมาเป็นวิทยากร เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ตรงจากสถานประกอบการ

3. พัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะที่จำเป็น โดยการจัดทำคู่มือหรือหลักสูตรอบรมเกี่ยวกับความมีวินัย การทำงานร่วมกับผู้อื่น มาตรฐานความปลอดภัยในอาชีพ ตลอดจนทักษะการออกแบบ ติดตั้งระบบไฟฟ้าและระบบไฟฟ้าสื่อสารทั้งภายใน และภายนอกอาคาร

4. ประเมินและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะก่อนและหลังการฝึกอบรม เพื่อวัดผลและปรับปรุงการสอนให้เหมาะสม รวมถึงการพัฒนาแนวทางการให้คำปรึกษาและโค้ชซึ่งสำหรับผู้เรียนที่ต้องการเสริมสร้างสมรรถนะเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวินัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

2. ควรมีการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบย่อยของแต่ละสมรรถนะ เช่น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีวินัยของผู้เรียน หรือทักษะเฉพาะด้านของการออกแบบและติดตั้งระบบไฟฟ้า

3. ควรมีการศึกษาวินัยการพัฒนาแต่ละสมรรถนะให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับต่างๆ

4. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้เรียนกับมาตรฐานอาชีพแห่งชาติ หรือมาตรฐานสากล เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวโน้มอุตสาหกรรมในอนาคต

5. ควรมีการศึกษาวินัยวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะ เช่น รูปแบบการสอนของครู สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา และการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ

6. ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้ได้จริง เช่น โปรแกรมอบรมเฉพาะด้าน หรือโมเดลการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะเป็นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- จักรวาลูศ เซวารากุล. (2558). คุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของสถานประกอบการในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 4(2), 112-119.
- ฉัฐวัฒน์ ลิ้มปัสร์พงษ์ และสุภาวิตา อินทรพาณิชย์. (2565). ความสามารถในการปรับตัวของพนักงานที่ส่งผลกระทบต่อการเพิ่มขีดความสามารถของพนักงาน ประสิทธิภาพของงาน ประสิทธิภาพของงาน และความจงรักภักดีต่อองค์กร กรณีศึกษา บริษัท ดอยคำผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 14(3), 64-83.
- ณัฐสิริ รัชเกียรติวงค์. (2559). *การปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ).
- นฤพล ชูทรัพย์. (2564). สมรรถนะแรงงานไทยที่พึงประสงค์ของผู้บริหารชาวญี่ปุ่นในกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ ระยอง. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 19, 1-11.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พกานต์ ตันติกรพรรณ. (2559). *คุณสมบัติของแรงงานที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาอาชีวะเอกชนเพื่อตอบสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมเขตพื้นที่ภาคใต้ ประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พูนพงษ์ นัยนาภากรณ์. (2567). *วิกฤตศึกษาไทย ผลผลิตคนไม่ตอบโจทย์ ตลาดแรงงาน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2567, จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/335956>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570)*. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง สืบค้นเมื่อ วันที่ 25 มีนาคม 2567, จาก <http://www.dmr.go.th/download/10.pdf>
- รุ่งนภา เฟ่งรุ่งเรืองวงษ์. (2562). คุณลักษณะของแรงงานไทย 4.0 ตามทัศนะของผู้ประกอบการในจังหวัดนครปฐม. *งานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 11 (11 -12 กรกฎาคม 2562)*, 1316 - 1333.
- วิกานดา เกษตรเอี่ยม. (2563). คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์สำหรับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 30(96), 71-81.
- วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล. (2560). *ความคาดหวังทักษะที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการในเขตพื้นที่ภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สิริวดี ชูเชิด. (2565). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากร ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 12(1), 223-238.
- สิทธิพงศ์ นกแอนหมาน. (2559). *สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต)*, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สิทธิศักดิ์ เพิ่มพูน. (2563). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนด้วยความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย วิทยาลัยเทคนิคเกษตรวิสัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุกัญญา รัตมีธรรมโชติ. (2550). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้วย Competency Based HRM*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สดินา สิวไธสง. (2564). *การบริหารจัดการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน: กรณีศึกษา นิคมอุตสาหกรรมชลบุรี (บ่อวิน) (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต)*, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. (2554). *การประเมินคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนคุณภาพมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร SMART SCHOOL*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เรื่องที่ 1 การจัดการอาชีวศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.